

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ВИДАТКІВ БЮДЖЕТУ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

Ключові слова: соціальний захисту населення, пенсійне забезпечення Пенсійний фонд України, видатки пенсійного фонду

Державне пенсійне страхування є важливим елементом системи соціального захисту населення. В сучасних умовах воно набуває особливого значення, зважаючи на складну політичну та економічну ситуацію в країні, нестачу державних фінансових ресурсів та їх нерациональний розподіл. Базовим фінансовим механізмом здійснення державного пенсійного забезпечення виступає Пенсійний фонд України (ПФУ). В структурі державних фінансів України важливе місце займає організація фінансування пенсійних витрат для різних верств населення. Пенсійна система є дуже складною та використовує різні форми фінансування, що гарантує належні виплати громадянам у вигляді мінімальних доходів з виходом на пенсію або настанням інших умов.

Видатки ПФУ формуються відповідно до пенсійних програм, які фінансуються з різних джерел. Пенсійна програма характеризується цільовим призначенням коштів, а також джерелами їх фінансування. Можна виділити наступні види пенсійних програм: на виплату пенсій; надання соціальних послуг; пільги та надбавки; фінансування адміністративних витрат та доставки пенсій; формування резервів.

Усю сукупність видатків ПФУ відповідно до пенсійних програм можна класифікувати за двома ознаками:

1. Відповідно до джерел їх фінансування:

- видатки, що фінансуються за рахунок коштів ПФУ;
- видатки, що фінансуються за рахунок коштів Державного бюджету;
- видатки, що фінансуються за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття; видатки, що фінансуються за рахунок коштів Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.

2. За напрямками використання:

- видатки на виплату трудових і соціальних пенсій, доплат та допомоги, а також оплата послуг з їх доставки;

- адміністративно – управлінські видатки: видатки на утримання органів ПФУ, провадження персоналізованого обліку, на розрахунково-касове обслуговування, інші видатки;

- видатки на виплату пенсій і допомог за трудовим каліцтвом та оплата послуг з їх доставки та інші [1, с. 163].

Проведемо більш детальний аналіз видатків ПФУ за період протягом 2008-2014 рр. (табл.).

Аналізуючи дані таблиці, можна зробити висновки, що у 2008 р. в порівнянні з 2007 р. видатки зросли аж на 50%. До речі, в порівняльному періоді (2008–2012) у 2008 р. спостерігалось найвище зростання видатків ПФУ, які склали 150349 млн. грн. що на 504 млн. грн. більше фактичної суми видатків 2007 р. Зростання обсягів зумовлено: проведенням з 1 січня 2008 р. перерахунків розмірів пенсій, призначених згідно із Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», із застосуванням показників середньої

заробітної плати працівників, зайнятих у галузях економіки України. В результаті проведених перерахунків середній розмір пенсійної виплати збільшився до 895 грн. у грудні 2008 р. У 2009 р. видатки зросли на 15,2 млн. грн., або на 10 % в порівнянні з 2008 р.

Таблиця

Аналіз видаткової частини ПФУ протягом 2008-2014 рр.

Період	Сума, млн. грн.	Відхилення від попереднього періоду, млн. грн.	Темп росту від попереднього періоду, %
2008	150349	50408,60	50,4
2009	165590	15241	10,1
2010	191473	25883	15,6
2011	210714	19241	10,0
2012	228764	18050	8,6
2013	250350	21586	9,4
2014	248945	-1405	0,6

Джерело: складено автором на сонові [2]

У 2010 р. видатки зросли на 15 % в порівнянні з 2009 р. Фінансування виплат здійснювалось за рахунок залишку коштів, який склався на початок року, надходжень власних коштів Фонду, планових асигнувань з Державного бюджету України та позичок, що надавалися Державним казначейством України відповідно до ст. 56 Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік» на покриття тимчасових касових розривів, пов'язаних з виплатою пенсій.

У 2011 р. видатки зросли на 10% в порівнянні з 2010 р. Загальні видатки склали 210714 млн. грн., з яких 77,7% (або 163 801 млн. грн.) – за рахунок власних надходжень, а 22,3% (або 46 913 млн. грн.) – за рахунок коштів Державного бюджету України.

У 2012 р. загальна сума видатків склала – 228764 млн. грн. Це означає, що в порівнянні з 2011 р. видатки зросли на 8,5%. 11 лютого 2013 р. Урядом прийнято постанову № 101 «Про бюджет Пенсійного фонду України на 2013 рік» [3], якою затверджено пенсійний кошторис на поточний рік. Видатки ПФУ затверджені в сумі 252,1 млрд. грн. і визначалися з урахуванням проведення підвищення розмірів пенсійних виплат з 1 січня та 1 грудня 2013 р. у зв'язку із зростанням прожиткового мінімуму для непрацевдатних осіб, а також із 1 березня з урахуванням коефіцієнта зростання заробітної плати порівняно з попереднім роком, що передбачено статтею 42 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Бюджет Пенсійного фонду України 2014 р. формувався у складних соціально-економічних умовах. У зв'язку із чим планові показники відрізняються від фактичних. Насамперед, це було пов'язано із недоодержанням доходів, так і з неповним фінансуванням видатків на виплату пенсій в Донецькій та Луганській областях. Внаслідок військових дій бюджет фонду у 2014 р. втратив майже 5,1 млрд. грн. надходжень. З цих же причин не було профінансовано понад 5,5 млрд. грн. видатків на виплату пенсій.

Отже, як результат можна стверджувати, що система показників видатків Пенсійного фонду України є розбалансованою і має ряд недоліків, які загострились у зв'язку із нестабільною ситуацією в країні.

Список використаних джерел: 1. Адамик О. Видатки органів Пенсійного фонду: їхня класифікація відповідно до пенсійних програм і відображення в обліку / О. Адамик // Наука молода: зб. наук. праць. молод. вчених Терноп. нац. екон. ун-ту. – Тернопіль, 2007. – № 7. – С. 160-166. 2. Офіційний веб-сайт Пенсійного фонду України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/uk/publish/category?cat_id=94750&page=0 3. «Про бюджет Пенсійного фонду України на 2013 рік» Постанова КБУ від 11.02.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/101-2013-п>